

Цивільно-правовий захист особистих немайнових прав (порівняльно-правовий аспект)

Юзва О.О., студент магістратури ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Можаровська Н.О.*

Питання особистих немайнових прав фізичної особи є надзвичайно актуальним на сьогоднішній день на фоні тих суспільних перетворень, які сьогодні відбуваються в нашій державі, в Україні. Так, відповідно до ст. 3 Конституції України [1] був закріплений абсолютно новий основоположний принцип пріоритетності людини та її внутрішніх (духовних) благ порівняно з іншими соціальними цінностями. На розвиток цього положення в Конституції України в розділі другому була закріплена низка фундаментальних прав та свобод людини і громадянина, яка за своїм змістом та обсягом є чи не найповнішим у Європі переліком основних можливостей та дозволів [2]. Увібравши в себе основні положення Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод з відповідними додатковими протоколами, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права та інших міжнародних актів у сфері прав людини, Конституція України вибудувала власний каталог фундаментальних та непорушних прав людини, забезпечивши їх при цьому дієвими правовими гарантіями здійснення та захисту [3].

Водночас саме прийняття нового Цивільного кодексу України забезпечило найбільш повний галузевий розвиток указаних вище конституційних положень. При чому цивільне законодавство не просто інкорпоровало у свій зміст більшість із зазначених прав людини, перенісши їх у категорію особистих немайнових, чим надало їм характеру приватно-правових, але й забезпечило їх ефективне здійснення та всебічну охорону компенсаційно-відновлювальним методом, що ґрунтується на юридичній рівності сторін [4].

Найповніше зазначені положення відображено у Книзі Другій ЦК України «Особисті немайнові права фізичних осіб» [5]. Слід зауважити, що, виокремивши особисті немайнові права фізичних осіб в структуру Цивільного кодексу, Україна стала однією з перших на території країн колишнього соціалістичного простору, хто втілює вказані положення в життя [6]. Річ у тім, що переважна більшість країн колишнього СРСР відхилила ідею правової регламентації особистих немайнових прав фізичних осіб, обмежуючись винятково їх цивільно-правовим захистом у разі порушення окремих із особистих немайнових благ (ст. 23 ЦК Азербайджану, ст. ст. 151-153 ЦК Білорусі, ст. ст. 19, 161 ЦК Вірменії, ст. ст. 15, 16 ЦК Молдови, ст. ст. 150-152 ЦК Російської Федерації, ст. 172 ЦК Таджикистану, ст. ст. 15-18 ЦК Туркменістану, ст. ст. 99, 100 ЦК Узбекистану та ін.) або ж закріпленням окремих із особистих немайнових прав (ст. ст. 17-18 ЦК Грузії, ст. ст. 144-146 ЦК Казахстану та ін.). З огляду на це потрібно визнати, що переважно особисті немайнові права фізичних осіб віднаходять позитивну регламентацію в ЦК України, а рівень їх легітимності, системності та стану кодифікованості є одним із найбільш якісних та прогресивних з-поміж тих, що існують не лише серед

країн СНД, але й, мабуть, серед переважної більшості країн романо-германської системи права [7].

Жоден з цивільних кодексів країн СНД не містить такого обсягу норм, які є в ЦК України, які б стосувалися особистих немайнових прав. Більше того, ні одна держава немає такого цивільно-правового документу, який присвятив би особистим немайновим правам цілу частину нормативно-правового акту. В більшості випадків існують поодинокі статті, які регулюють особисті немайнові відносини, в кращому – це може бути окрема глава [4].

Все вищезазначене спонукає до міркувань про те, що кодекси держав СНД містять досить обмежену кількість цивільно-правових норм, що стосуються особистої немайнової сфери [2]. Мало того, законодавці цих країн не передбачають регулювання особистих немайнових відносин цивільним правом.

Отже, можна зробити висновок, що дані цивільні кодекси чітко не встановлюють регулювання особистих немайнових відносин, не пов'язаних з майновими, а лише допускають це регулювання, іншими словами – не заперечують.

Таким чином, проводячи порівняльний аналіз приватного права України та країн СНД щодо особистих немайнових прав, необхідно відзначити, що український законодавець набагато більше уваги приділяє особистій немайновій сфері, ніж це роблять законодавці інших держав Співдружності. Варто наголосити на тому, що приватно-правова сфера регулювання немайнових особистих відносин України суттєво випередила в розвитку решту країн СНД, і цей факт залишається беззаперечним вже протягом багатьох років.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. с.141.
2. Цивільне право України: Підручник/ Боброва Д.В.; За ред. О.В.Дзери. – К.: Юрінком інтер, 2005. – Кн. 1. – 2005. – 736 с.
3. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні/ Ірина Олександрівна Дзера. – К.: Вентури, 2001. – 271 с.
4. Українське цивільне право. Академічний курс/ Ромовська З. - Т.1.- К., 2005.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV // Відомості Верховної Ради - 2003 - №40-44, 42 - ст.356
6. Цивільне право України: Підручник / Харитонов Є.О., Н.О. Саниахметова. - К., 2003.
7. Цивільне право України: Академічний курс: Підручн.: У двох томах / За заг. ред. Я.М. Шевченко. - К., 2006.

Удосконалення процедури усиновлення за цивільно-процесуальним законодавством України

Шпак О.А., студент магістратури ННІЗН НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри цивільно-правових дисциплін ННІПП НАВС *Лінік Є.П.*

Актуальність дослідження проблем усиновлення необхідно для удосконалення судочинства в справах про усиновлення. Оскільки сьогодні відсутнє належне законодавче регулювання даної сфери правовідносин, в деяких випадках усиновлення не лише не відповідає основному його принципу – відповідності усиновлення інтересам дітей, а й становить